

Spremembe in dopolnitve ZIUZEOP – predlagane spremembe

1.

Z novim 20.a členom se določijo pogoji, pod katerimi se izvajajo ukrepi iz 1. poglavja ZIUZEOP (členi 21. do 40, ki urejajo pravice iz naslova začasnih ukrepov: nadomestila plač in oprostitev plačila prispevkov za delavce na čakanju in odsotne zaradi višje sile (21. člen), oprostitev plačila prispevkov za PIZ za zaposlene in krizni dodatek za delavce, ki delajo (33. člen), izredna pomoč v obliki temeljnega dohodka (34. člen) in oprostitev plačila prispevkov za samozaposlene, kmete in družbenike in verske uslužbence (38. člen)).

Pogoji, pod katerimi se izvajajo začasni ukrepi so:

- do javnih sredstev niso upravičeni subjekti, ki so bili dne 31.12.2019 že podjetja v težavah, kot so opredeljena v 18. točki 2. člena uredbe Komisije(EU) št. 651/2014
- skupni znesek javnih sredstev ne sme preseči določenega zneska **(800.000 eur na posamezno podjetje. Znesek je izražen v bruto znesku pred odbitkom davkov in drugih dajatev)**
- javna sredstva, ki so namenjena podjetjem, dejavnim v ribištvu in akvakulturi, se ne nanašajo na nobeno vrsto pomoči točke (a) do (k) 1. odst. 1. člena Uredbe Komisije (EU) št. 717/2014 in 108. Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis v sektorju ribištva in akvakulture
- ukrepi na podlagi tega zakona ne izključujejo dodelitve pomoči v skladu s Splošno uredbo o skupinskih izjemah
- skupni znesek financiranja istih upravičenih stroškov tudi iz drugih javnih virov ne sme preseči omejitev, določenih s tem zakonom

Če skupni znesek javnih sredstev, ki jih prejme veliko podjetje preseže 800.000 EUR se velikim družbam lahko dodelijo javna sredstva za povračilo **nadomestila plače za čas čakanja na delo in zaradi odsotnosti iz razloga višje sile in oprostitve plačila prispevko ter oprostitve prispevkov za PIZ** ob upoštevanju **vseh** naslednjih pogojev:

- skupni znesek javnih sredstev za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov ne presega 80 % mesečne bruto plače posameznega zaposlenega
- pomoč je namenjena le za zaposlene, ki bi bili sicer odpuščeni zaradi prekinitve ali zmanjšanja poslovanja, ki je posledica izbruha COVI-19 in
- delovna razmerja zaposlenih, za katere je dodeljena pomoč, se morajo ohraniti v veljavi v celotnem obdobju prejemanja javnih sredstev.

Ali

Do pomoči nad 800.000 EUR so velike družbe upravičene tudi, če dokažejo, da je **dejansko nastala škoda** zaradi izbruha COVID-19 preseglja skupni znesek plače in oprostitve prispevkov iz podpoglavja 1.1 (za delavce na čakanju) in podpoglavja 1.2 (za delavce, ki delajo) zakona.

Vlada z uredbo podrobneje predpiše metodologijo ocenjevanja škode, pogoje in postopek dodelitve javnih sredstev. Takšna uredba mora biti predhodno odobrena s strani Evropske komisije.

2. Povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi odsotnosti iz razloga višje sile ter oprostitev plačila prispevkov

Veljavni ZIUZEOP določa, da so upravičenci vsi delodajalci (ne velja za proračunske uporabnike, ki imajo iz javnih sredstev več kot 70 % prihodkov in za finančno in zavarovalniško dejavnost), ki jim bodo prihodki padli:

- v prvem polletju 2020 za več kot 20 % glede na isto obdobje 2019 in v drugem polletju 2020 ne bodo dosegli več kot 50 % rasti prihodkov glede na isto obdobje 2019
- če delodajalci niso poslovali celo leto 2019 je pogoj za priznanje pravice, da je delodajalec utrpel vsaj 25 % zmanjšanje prihodkov v mesecu marcu v primerjavi s februarjem 2020 ali vsaj 50 % zmanjšanja prihodkov v mesecu aprilu ali v mesecu maju 2020 v primerjavi s prihodkom v mesecu februarju 2020.

Po predlogu sprememb zakona, so do ukrepa upravičeni tisti delodajalci (ne velja za proračunske uporabnike, ki imajo iz javnih sredstev več kot 70 % prihodkov in za finančno in zavarovalniško dejavnost, ki ima več kot 10 zaposlenih na dan 13.03.2020), ki jim bodo po njihovi oceni prihodki (čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo) v letu 2020 zaradi epidemije upadli za več kot 10 % glede na leto 2019.

3. Oprostitev plačila prispevkov za PIZ za zaposlene in mesečni krizni dodatek

Oprostitev plačila prispevkov PIZ velja avtomatično, torej delodajalec ne more izbirati ali bo to pravico uveljavil ali ne. Oprostitev velja tako za prispevke za PIZ, ki bremenijo delodajalca kot tudi tiste, ki bremenijo delavca.

Oprostitev velja za plačilo prispevkov za PIZ za vse delavce iz 1. do 4. in 6. odst. 14. člena ZPIZ – to so delavci v delovnem razmerju, razen za delavce, ki so na začasnem čakanju na delo oziroma so odsotni od dela zaradi višje sile in sicer od plač (velja tudi za delavce, ki so na dopustu) ali od nadomestil plač, ki bremenijo delodajalca (npr za odsotne zaradi bolezni, če je plačilo nadomestila v breme delodajalca), za obdobje veljavnosti ukrepov, to je za obdobje od 13.03.2020 do 31.05.2020.

Iz obrazložitve k temu členu – oprostitev plačila prispevkov se nanaša na plače oziroma na nadomestila plač, ki bremenijo delodajalca, prejete za obdobje, v katerem veljajo ukrepi.

Glede izplačila kriznega dodatka je natančneje določeno, da se ob plači za posamezni mesec izplača krizni dodatek. Urejeni so tudi primeri, če ukrepi ne veljajo cel mesec, če delavec ne dela cel mesec in primer, če ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom. V vseh teh primerih se nadomestilo izplača v sorazmernem delu.

V komentarju k 99 členu, iz katerega so izvzete oprostitev prispevkov iz 33. člena, je določeno, da delodajalec ne more vplivati na delno oprostitev plačila prispevkov, ki je avtomatična, hkrati pa je zavezan k izplačilu kriznega dodatka.

4. mesečni temeljni dohodek

Veljavni ZIUZEOP opredeljuje upravičene samozaposlene:

- samozaposleni, ki na dan uveljavitve zakona opravljajo dejavnost in so vključeni v obvezno zavarovanje na podlagi opravljanja dejavnosti in ne izpolnjujejo pogojev za obvezno vključitev v obvezno zavarovanje na drugi podlagi,
- verski uslužbenci, kmetje in
- družbeniki, ki so poslovodne osebe v gospodarski družbi in so zavarovani na podlagi 16. člena ZPIZ – 2.

Po predlogu sprememb zakona, so do ukrepa upravičeni samozaposleni, ki:

- na dan uveljavitve tega zakona opravljajo dejavnosti in so v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključeni na podlagi 15. člena ZPIZ - 2
- verski uslužbenci, kmetje in
- družbeniki, ki so poslovodne osebe in so zavarovani na podlagi 16. člena ZPIZ – 2.

Če upravičenci niso vključeni v zavarovanje na podlagi 15. ali 16. člena ZPIZ - 2 za celotni mesec ali za polni zavarovalni čas, so upravičeni do sorazmernega dela izredne pomoči v obliki temeljnega mesečnega dohodka glede na delež vključitve v zavarovanje za posamezni mesec oziroma d polnega zavarovalnega časa po teh podlagah.

Do izplačila temeljnega mesečnega dohodka ni upravičen upravičenec, ki ne plačuje obveznih dajatev in ne izpolnjuje drugih denarnih nedavčnih obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, ki jih pobira davčni organ, če ima na dan vložitve vloge neplačane zapadle obveznosti.

Mesečni temeljni dohodek je oproščen plačila vseh davkov in prispevkov.

Upravičenec mora vložiti izjavo na FURS, s katero izjavlja, da:

- a) je upravičena oseba po 34. členu in, da
- b) zaradi epidemije ne more opravljati dejavnosti ali jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu.

V predlogu zakona je izpuščena opredelitev bistveno zmanjšane obsega opravljanja dejavnosti, kot je bila določena v 2. odst. 35. člena ZIUZEOP, upravičenec mora podati izjavo na podlagi lastne ocene poslovanja, upošteva 37. člen.

V 37. členu so določeni spremenjeni pogoji za upravičenost do pomoči:

Do pomoči so upravičeni tisti samozaposleni, ki jih bodo prihodki v letu 2020 zaradi epidemije upadli za več kot 10 % glede na leto 2019. Za upravičenca, ki ugotavlja prihodke po pravilih o računovodenju, so prihodki, čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo.

5. Oprostitev plačila prispevkov za socialna zavarovanja za samozaposlene

Do oprostitve plačila prispevkov za vsa obvezna socialna zavarovanja so upravičeni, za obdobje veljavnosti ukrepov iz tega zakona, samozaposleni in družbeniki, ki so na dan uveljavitve zakona vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi 15. in 16. člena ZPIZ -2, ki zaradi epidemije ne morejo opravljati dejavnosti ali jo opravljajo v bistveno zmanjšanem obsegu.

Iz obrazložitve spremembe zakona izhaja, da se oprostitev plačila prispevkov nanaša na prispevke iz obdobja, v katerem veljajo ukrepi po tem zakonu.

Za uveljavitev pravice do oprostitve plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja, mora upravičenec predložiti izjavo v skladu s 35. členom.

Izjava iz 35. člena se poda upoštevanje 37. člen, ki določa pogoje za pridobitev pravice do temeljnega mesečnega dohodka.

Ker predlog spremembe zakona določa obveznost vračila oproščenih prispevkov za socialno varnost, če upravičenec ne doseže pogoja iz 37. člena, je razumeti, da so tudi za oprostitvev plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja določeni enaki pogoji kot za temeljni dohodek: upad prihodkov v letu 2020 zaradi epidemije za več kot 10 % glede na leto 2019. Za upravičenca, ki ugotavlja prihodke po pravilih o računovodenju, so prihodki, čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo.

6. Vračilo prejetih sredstev

Upravičenec, ki je uveljavil:

- povračilo nadomestila plače za delavca na začasnem čakanju na delo
- oprostitvev plačila prispevkov za:
  - delavce na začasnem čakanju na delo
  - samozaposleni
- temeljni mesečni dohodek

mora v primeru, da je od uveljavitve tega zakona prišlo do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrade poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020, prejeta sredstva vrniti skupaj z zakonsko določenimi obrestmi, ki tečejo od dneva uveljavitve pravic iz tega zakona.

Subjekt, ki je uveljavil pravice po tem zakonu in je naknadno ugotovil, da ni izpolnjeval pogojev za njihovo pridobitev, o tem obvesti FURS in vrne znesek prejete pomoči v 30 dneh od vročitve odločbe. Po poteku roka za plačilo do plačila, se mu obračunavajo zakonske zamudne obrest.